

УДК 004.891.2:378.146.9:37.015

Юлія КРАСЮК,
к. пед. н., доцент, завідувач кафедри інформатики та системології,
Наталія ГОЛОВКО,
к. е. н., доцент, доцент кафедри інформатики та системології,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м. Київ

КІНЕЦЬ ЕПОХИ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕСТІВ: НЕОБХІДНІСТЬ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

Стрімка інтеграція технологій генеративного штучного інтелекту (GenAI) в освітній простір зумовила методологічну кризу традиційної моделі тестування як інструменту об'єктивного оцінювання результатів навчання та сформованості компетентностей здобувачів освіти. Адже у сучасному цифровому світі, де грамотне використання інструментів GenAI забезпечує користувачу надшвидке генерування правильних відповідей на репродуктивні завдання, контроль фактологічних знань здобувачів може перетворитися на оцінювання їхньої здатності ефективно оперувати цифровими інструментами.

Вагомість проблеми підтверджується звітом британського аналітичного центру з питань вищої освіти (HEPI) за 2025 рік [1]. Згідно з представленими даними, кількість здобувачів, які використовують GenAI для підготовки оцінюваних завдань, стрімко зростає: з 53 % у 2024 році до 88 % у 2025 році.

Результати онлайн-опитування здобувачів КНЕУ ім. В. Гетьмана, проведеного в грудні 2025 року (вбірка обсягом 401 респондент, що становить близько 5 % від загальної кількості здобувачів університету та корелює з реальним розподілом студентського контингенту за курсами, рівнями та формами здобуття вищої освіти), засвідчують: понад 42 % здобувачів активно використовують інструменти GenAI під час контрольних заходів (рис. 1, 2). При цьому тільки 17,7 % здобувачів зазначили, що взагалі не використовують технології GenAI у таких випадках.

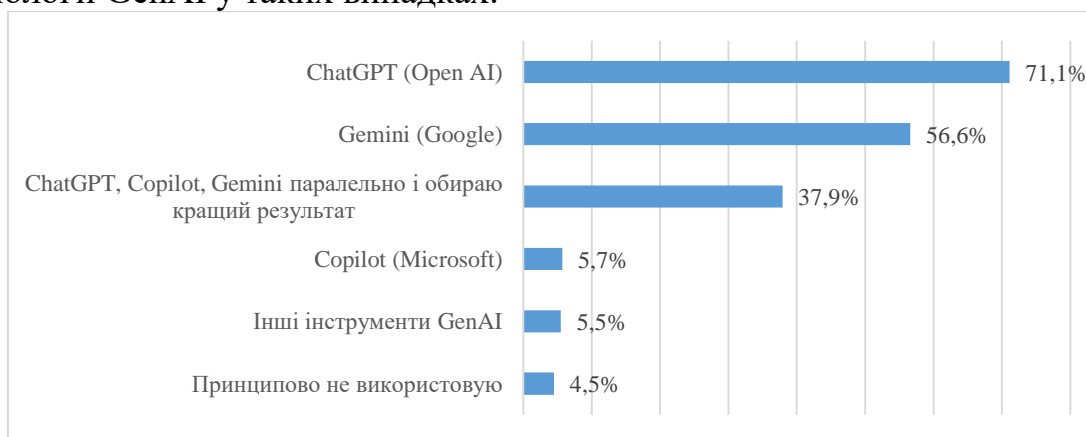

Рис. 1. Розподіл відповідей на питання
«Які інструменти GenAI Ви використовуєте в навчанні?»
(встановлена можливість вибору кількох варіантів відповідей)
Джерело: складено авторами

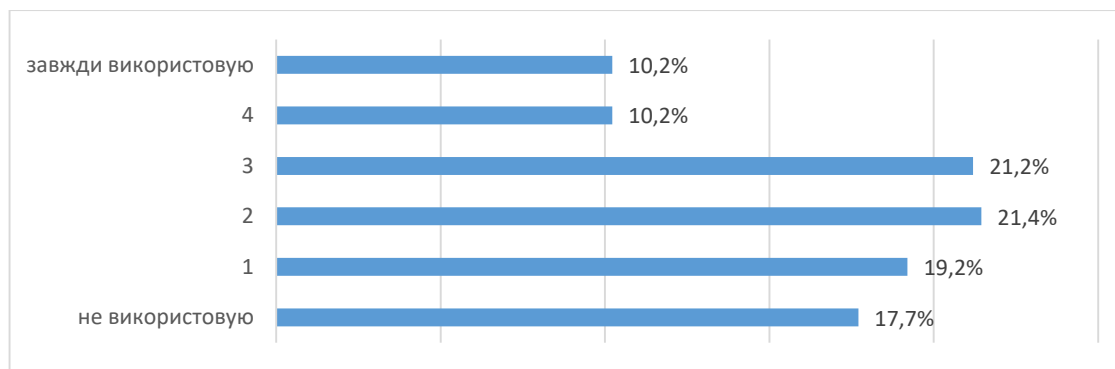

Рис. 2. Розподіл відповідей на питання «Як часто Ви використовуєте інструменти GenAI під час контрольних заходів (поточне тестування / контрольні роботи / екзамени)?» (за шкалою від 0 (не використовую) до 5 (завжди використовую))
Джерело: складено авторами

Враховуючи ризики недоброчесного використання здобувачами інструментів GenAI під час тестового контролю (рис. 3), постає критична необхідність його методологічної трансформації. Це завдання особливо гостро стоїть при організації освітнього процесу для здобувачів дистанційної форми.

Рис. 3. Ризики недоброчесного використання здобувачами інструментів GenAI під час тестового контролю за рівнями впливу
Джерело: складено авторами

Методологічна трансформація тестового контролю повинна передбачати відмову від репродуктивних моделей оцінювання (зокрема тестів із множинним вибором, на встановлення відповідності чи послідовності та завдань на доповнення) на користь когнітивно складних завдань. Останні стимулюють вищі рівні мислення здобувачів відповідно до таксономії Блума – аналіз, синтез та критичну рефлексію – через використання:

- ситуаційних кейсів – завдань, що описують реальну або гіпотетичну проблему, яка не має однієї очевидної правильної відповіді в підручнику;
- завдань на критичну оцінку, які пропонують готове рішення (можливо, згенероване GenAI), що містить приховану логічну помилку, застарілі дані або етичне порушення;
- завдань на інтерпретацію неструктурованих даних, у яких замість тексту використовуються графіки, схеми, фрагменти коду або аудіовізуальні матеріали, що потрібно пов'язати з теорією;
- завдань вибору «найкращої відповіді»: на відміну від репродуктивних тестових питань, де, наприклад, є одна правильна і три неправильні відповіді, тут усі варіанти відповідей можуть бути правильними, але один є найбільш оптимальним за певних умов;
- завдань на аргументацію – дворівневі тестові питання, де спочатку здобувач обирає розв'язок, а потім – правильне теоретичне обґрунтування цього розв'язку.

Список використаних джерел:

1. Website Higher Education Policy Institute (HEPI). Student Generative AI Survey 2025. URL: <https://www.hepi.ac.uk/reports/student-generative-ai-survey-2025/> (дата звернення: 05.03.2026).